

De zwevende hemel

Een kerstspel met kinderen in de Nijmeegse Studentenkerk

December 2006

Kinderkerkgroep,
Studentenkerk Nijmegen
Willibrord Huisman
www.ru.nl/kinderkerk

Inhoudsoverzicht

Synopsis	2
Opzet en doelgroep.....	2
Onderwerp.....	2
Samenvatting van het script.....	2
Titeloverpeinzing.....	3
Relatie met eerdere vieringen.....	3
Enscenering en special effects.....	3
Kinderactiviteiten.....	3
Lied.....	4
Maatregelen van orde [2005].....	5
Materiaal.....	5
Uitnodiging.....	6
Liturgieblad / ouderinstructie.....	6
Personen / rollen / functies / attributen	7
Script	8
Vooraf.....	8
a. Voor het binnenkomen.....	8
b. Op de drempel van de kerk.....	8
c. Wachten tot 19 uur precies.....	8
d. Welkom.....	8
Spel zelf, deel I.....	8
Scene 1. Over het Grote Plan Gods en Gabriëls aankondiging.....	8
Scene 2. Des keizers heraut bezien en besproken.....	10
Scene 3. Weggestuurd bij de herberg.....	12
Scene 4. Lucifer komt met een plan van aanpak.....	12
Onderbreking.....	13
Spel zelf, deel II.....	13
Scene 5. Engelen brengen Hemel op aarde.....	13
Scene 6. Lucifer en Gabriël snappen het GPG.....	14
Scene 7. Het Gloria voor de herders.....	14
Scene 8. Ook de herders vertellen het verder.....	14
Afsluiting.....	15
Achtergronden	16
Over de engel Lucifer.....	16

Synopsis

Opzet en doelgroep

Dit kerstspel is geschreven voor kinderen van 4-11 jaar; we verwachten 80-120 kinderen plus 40-80 ouders. De helft van de kinderen komt veel in de kinderkerk, sommigen komen alleen met Kerstmis, sommigen komen voor het eerst. We nemen aan dat ze de essentie van het kerstverhaal kennen. Kenmerkend voor het spel is dat het mét de kinderen gespeeld wordt (die zitten dus niet bij hun ouders), en dat er een onderbreking in is waarin de kinderen aan het knutselen gaan.

Onderwerp

We nemen deze keer het perspectief van de engelen. We doen dat letterlijk: we kijken vanuit de hemel naar de aarde en we vervullen de rol van boodschapper en zangkoor in het kerstverhaal dat zich beneden volgens Lucas 2 afspeelt. We verbazen ons over de ogenschijnlijke knulligheid van de wijze waarop God de wereld komt redden, grijpen in om het te verbeteren, en merken daardoor dat die nederigheid juist de essentie van Gods boodschap is.

Dit abstraherend wordt het thema dan dat Gods handelen niet iets op zichzelf staands is, maar zich voltrekt door mensen. Sta niet aan de kant te kijken, maar steek je handen uit de mouwen.

Samenvatting van het script

In de hemel zitten alle engelen; de meeste zijn net pas binnengevlogen. Lucifer verwelkomt hen en verkent de hemel met ze. Hebben jullie het venster naar de aarde wel gezien? Hij wijst naar een donker gat onderin de hemel. Daardoor klautert net Gabriël naar binnen, met een papiertje met het weesgegroet nog in de hand. Hij vertelt dat hij zijn opdracht volbracht heeft: de aankondiging bij Maria. Lucifer is verbaasd dat Gods zoon als een miezerig babietje van een niet eens getrouwde timmermansvrouw op aarde moet komen. Waarom niet als machtige keizer? Gabriël zegt dat het nu eenmaal zijn orders waren en dat je zien zult dat het Grote Plan Gods (GPG) goed is. En trouwens: een van de orders is dat ze straks Gloria gaan zingen. Oefenen!

Daarna besluiten ze samen om te kijken hoe het verder gaat. Maar er is niets te zien in het gat, Maria & Jozef zijn niet thuis. Eerst moet de hemel verplaatst worden naar boven het dorpsplein. Alle engelen fladderen eendrachtig tot het dorpsplein in beeld komt. Daar kondigt een heraut van de keizer af dat er een volkstelling komt en dat ieder naar zijn geboorteplaats moet. Jozef & Maria, hoogzwanger, gaan op stap. Totaal onbekwaam management daarboven, vindt Lucifer. Gabriël begint nu ook te twifelen aan het GPG, maar stelt toch voor om het Gloria nog een keer te oefenen. Het zal toch wel ergens goed voor zijn?

Dan gaan ze kijken hoe het verder gaat. Het is een heel zoek en de hemel moet flink heen en weer zweven voor ze Jozef en Maria opnieuw in beeld krijgen. Maar dan is het ook raak. Een lompe waard weigert hun de toegang en stuurt ze in het donker naar een tochtige koude stal. Daar gaan ze bibberend zitten wachten, en oh jee, de weeën beginnen al.

Gabriël begrijpt nu niets meer van het GPG en gaat bij de pakken neerzitten. Maar Lucifer vindt dat het zo niet langer kan. We moeten die twee daar helpen! Kunnen we niet een stukje van onze warme lichte hemel daar op aarde brengen? Hun laten merken dat er aan hen gedacht wordt? Hij bedenkt een plan: de engelen nemen allemaal een stuk hemel en knopen er een briefje aan. En daar verlichten en verwarmen ze dan de stal mee.

De engelen (kinderen) maken nu allemaal hun brief en knopen die als een zuiverscheerwolklabeltje aan een pluk hemel. Dan komen ze weer bij elkaar. Het blijkt dat de hemel inmiddels iets beter gepositioneerd is; de kerststal staat er middenin. Bovendien heeft Maria inmiddels een kind gekregen. Ze geven hun stukje hemel af, Jozef leest de briefjes en bedankt de kinderen.

Daardoor ziet Lucifer in dat Gabriël toch gelijk had, en Gabriël ziet in dat Lucifer een goed voorbeeld stelde: de zoon van God is klein en zwak, en juist dat brengt de mensen om hem heen ertoe om het goede te doen: licht brengen, warmte, vrede. We moeten het aan iedereen gaan vertellen! Die herders daar bijvoorbeeld (= de ouders).

Het komt goed uit dat de engelen inmiddels een prachtig Gloria kunnen zingen. De herders komen allemaal om de stal heen staan en geven nog meer warmte. Gaan ze het verder vertellen wat ze gezien hebben? Natuurlijk. Tot slot zingen ze allemaal nog eens het Gloria.

Titeloverpeinzing

"De zwevende hemel" kwam al snel op als titel. Hij klopt in zoverre dat Gabriël en Lucifer tijdens het gebeuren beide van standpunt verschuiven. Verder beeldt de titel uit hoe we de hemel quasifysiek vormgeven: eentje die als een zeppelin boven de werkelijkheid zweeft, tevens landingsplaats voor engelen. (Vergelijk het vliegende vliegdekschip in de film *Sky Captain and the World of Tomorrow*).

Google geeft 155 treffers, deels van mensen die zich vergissen (ze bedoelen de uitdrukking *de zevende hemel*). Verder een IKON-programma uit 1993 en zweegvlieg- en ballonvaartclubs.

Relatie met eerdere vieringen

Dit spel heeft weinig te maken met eerdere spelen. Hooguit:

- In 2005 hadden we met "Koning zonder kroon" ook een toneelachtig gat waarin zich een stukje kerstverhaal afspeelde (in dat geval was het gat de ster)
- In 1995 en 1996 hadden we twee kerstvieringen waarin de engel en de herders centraal stonden. Dat leverde de vleugels-versie-1, en ook maar liefst vier liedjes. Daaruit is "Goed nieuws van de engel" ten dele herbruikbaar ↓.
- Met Pasen 2004 hebben we ook alle kinderen ergens ingestopt (in een boot). Maar dat waren er 40 en geen 100.

Enscenering en special effects

Het verhoog moet er als een hemel uitzien: schitterend wit, heel veel licht, niets hard, alles wolkachtig, pluizig, draderig. De vloer is wit, het plafond is wit of lichtblauw. Uit het plafond hangen slierten wit naar beneden, die onderaan breder worden waardoor het lijkt alsof er slierten vanuit de hemelvloer omhoog hangen. Op de vloer zitten alle kinderen, zonder schoenen, op matjes en kussens die onder lakens verborgen zijn.

De hemel heeft aan de achterkant een groot rond gat, dat de indruk moet wekken dat het naar beneden kijkt. Niettemin moeten zowel de kinderen vanaf het verhoog als de ouders vanaf hun stoelen kunnen zien wat er zich in dat gat afspeelt. In het gat moeten twee en een halve persoon passen en een beetje decor (dus 1.50 m breed minimaal). Het gat moet donker zijn, maar de personen die erin verschijnen moeten wel zichtbaar zijn; dit gaat waarschijnlijk vanzelf tengevolge van het felle hemellicht. De randen van het gat moeten herkenbaar zijn; we omzomen het gat met kerstlampjes. Met slimme vormgeving maar verder vooral met tekst wekken we de suggestie dat het gat aan de *onderkant* van de hemel zit (in plaats van aan de achterkant).

In het halletje bij de ingang verwelkomen de engelen Gabriël & Lucifer de kinderen al vanaf 18:35 uur. De engelen baden in fel wit licht. Één deur verder krijgen de kinderen al hun vleugels en krijgen de ouders aanwijzingen over het niet bij hen houden van de kinderen. De kinderen gaan naar het verhoog waar ze op witte wolkjes gaan zitten.

Het verplaatsen van de hemel gebeurt geheel virtueel. De engelen fladderen en we doen alsof daardoor het gat telkens iets anders in beeld krijgt. Analoog aan het peddelen met de vissersboot.

Na de kinderactiviteit moet de kerstgroep letterlijk centraal komen te staan, met de engelen eromheen en daaromheen weer de herders. Hiertoe knopen we de n-dimensionale ruimte nog verder in elkaar, waardoor de kerstgroep gewoon middenin de hemel komt. Dat doen we vooral door het gewoon te doen: in de hemel is dan een stuk waar ineens géén witte vloer meer is, omzoomd door de kerstlampjes. Op de kouwe grauwe tegels zitten Maria, Jozef en Kindeken.

Kinderactiviteiten

Vooraf

De activiteit vooraf dient vooral om de bijtijdskomende kinderen zinvol bezig te houden. Dat is: bijdragen aan het decor. Ze maken **wolken** van gescheurd of geknipt wit papier, 2 vel A4. Door die dubbelzijdig uit te voeren en slim te nieten (of beplakbanden) worden ze enigszins bol. Die worden met een draadje aan de **hemelslierten** bevestigd. Hemelslierten hangen vanaf het plafond.

In de onderbreking

De engelen brengen iets van hun hemel naar de aarde, naar het Kerstkind nog wel. Ze doen dat fysiek: een pluk hemel, maar ook overdrachtelijk: een boodschap, want engelen brengen nu eenmaal

boodschappen. Dat zou mooi kunnen als opgerolde brief, maar dat heeft weer het nadeel dat de boodschappen niet zo maar zichtbaar zijn voor Maria en anderen. Vandaar dat we een kartonnetje met een touwtje nemen.

Lied

In dit spel is het lied (zowel het inoefenen als het voorzingen) zelf een onderdeel van het spel (van het GPG zelfs). Daarom hoeven we het niet vooraf te oefenen, maar gebeurt dat in het spel zelf.

Het lied moet bij voorkeur aan de volgende eisen voldoen;

- refrein snel leerbaar en zingbaar voor kinderen, ook naderhand, ook zonder piano
- refrein op de tekst Gloria tot voluntatis of juist een kindervertaling daarvan
- refrein moet groots klinken
- refrein moet ook herhaald gezongen kunnen worden (staartbijten of canon)
- coupletten zijn de tekst van Lucas, éénmalig te zingen, solo of als duet door Gabriël en Lucifer, a capella

Daarmee hebben we ongeveer "Goed nieuws van de engel" (waarvan de tekst bijna letterlijk Lucas 2 volgt) met dit probleem dat het refrein daarin juist ongeschikt is voor kinderen: veel te hoog en te snel (is juist voor solosopraan geschreven). De tekst van het geheel kunnen we wel opnieuw gebruiken:

<http://www.willibrordbijbel.nl/?Luc2,10-14>

**Gloria, gloria, gloria
in excelsis Deo
et in terra pax hominibus
bonae voluntatis**

**Wees maar niet bang,
want ik heb goed nieuws voor jullie,
goed nieuws voor iedereen.**

Gloria...

**Vandaag is in Betlehem,
de stad van koning David,
de Redder geboren:
de Messias,
die al zo lang wordt verwacht.**

Gloria...

**Je kunt hem hieraan herkennen:
het is een kindje,
in doeken gewikkeld,
en het ligt in een voerbak.**

Gloria...

Inmiddels is het lied geschreven en *Glo.oo.oo.oria* gedoopt. Het heeft de volgende kenmerken:

- De tekst is gelijk gebleven
- De drie coupletten worden tweestemmig gezongen, de nu toegevoegde bas (= Lucifer = Bart) zingt een nieuwe tweede stem; de bovenstem is gelijk gebleven
- Het refrein heeft een nieuwe melodie met pianobegeleiding
 - Is veel makkelijker te leren en te zingen
 - Melodie krijg je niet meer uit je hoofd weg
 - Klinkt als een tamelijk banaal walsje, past bij de rol van Gabriël, die het overdreven gelukkig zingt
 - Is bij wijze van afsluiting in canon te zingen.
- De titel (het moet toch een titel hebben) verwijst naar de zeven noten van het melisma op Gloria.

Maatregelen van orde [2005]

Deze paragraaf uit 2005 heb ik nog ongewijzigd laten staan

Een punt van zorg blijft de onrust in onze kerstvieringen, in tegenstelling tot de paasvieringen. Als mogelijke oorzaken hebben we genoemd:

- kinderen doen halfslachtig mee (blijven bij hun ouders zitten en veroorzaken daar onrust)
- ouders brengen te jonge kinderen mee maar een crèche heeft geen zin
- men komt erg vroeg en er is al een hoop rondrennen voor we goed en wel beginnen
- sommige ouders en kinderen zien het als een toneelvoorstelling
- de geluidsinstallatie laat het geluid van achter uit de kerk komen in plaats van uit de spelers
- doordat we te veel tijd in de 'special effects' steken, bereiden we allerlei praktische zaken niet goed voor waardoor er nodeloos dingen mis gaan

De oplossingen waar we dit jaar aan gaan werken:

- veel betere voorlichting voor de ouders bij binnenkomst (ontvangstcomité's)
 - het spel begint eigenlijk al bij de voordeur
 - we scheiden kinderen en ouders bij binnenkomst
 - de kinderen krijgen meteen al hun kroon
 - we brengen de kinderen zelf naar hun plaats op het verhoog
 - er is ook een apart ouderontvangstcomité
 - en de ouders gaan ondertussen een andere kant op, met een papier
- enkele huisregels op het papier (en op de website)
 - de kinderen doen allemaal mee; bij papa en mama blijven kan hier niet
 - wilt u zorgen dat uw kinderen zich ook vooraf gedragen (niet gaan rennen)
 - mocht u baby's of peuters op de arm hebben die hinderlijk lawaai gaan maken, wilt u dan even naar de sacristie gaan?
 - maar dat dan allemaal zorgvuldig en lichtvoetig maar duidelijk geformuleerd
- we werken met een kleine geluidsinstallatie met boxen op de twee blokken
- we beginnen met kerstsamenzang door de ouders; pianist is op tijd; teksten op papier
- de kinderen beginnen op het verhoog met functionele elementen voor het decor te maken
- we doordenken de hele gang van zaken uitvoerig te voren (en niet alleen het spel).

Materiaal

- ❖ echte leenbaby (*we blijven zoeken*)
- ❖ 100 paar engelenvleugels of iets dat die suggestie wekt: wit, groot en fladderbaar
- ❖ 2 grotemensenengelenuitdossingen,
 - één paar vleugels wit-gebroken wit (Gabriël; hebben we al)
 - één paar vleugels wit-geel-rood (Lucifer; nog even maken)
 - witte jurkachtige kleren
 - iets wits voor in het haar.
- ❖ overige uitdossingen
 - Maria (blauw)
 - Jezus (wit)
 - Jozef (bruine pij, touw, houten hamer)
 - Waard (schort, koksmuts, soepopscheplepel)
 - Heraut (helm, mantel, perkamentrol, trompet)
- ❖ hemelmateriaal: alles wat maar wit is.
 - Wit doek of wit papier tegen het plafond
 - Witte slierten vanaf de randen van het verhoog omhoog en vanaf het plafond naar beneden
 - Witte vloer met kussens om op te zitten
 - Ideeën voor goedkoop wit materiaal: vitrage, muskietennetten, zilverpapierstroken, witte repen plastic, wit crêpepapier, witte wegwerkservetjes, watten, weeceepapier, keukenrollen

- ❖ licht:
 - veel fel wit licht (bouwlampen, evt ingebouwd in gipsblokken die we nog hebben?)
 - donkerblauw aarde-licht voor achter het gat
 - snoeren kerstlampjes
 - reservestoppen inclusief know-how
 - géén kaarsjes!
- ❖ brandblussers (ivm hitte van de lampen)
 - gereedstaand en bestudeerd
 - emmers water
 - is er een brandslang?
- ❖ knutselmateriaal voor vooraf
 - 60 vel A3 wit
 - nietmachines en nietjes
 - plakband
- ❖ knutselmateriaal voor in de onderbreking
 - 100 plukken wat
 - 100 zuiverscheerwolklabeletjes van wit karton met gaatje
 - 100 touwtjes
 - stiften om op de zuiverscheerwolklabeletjes te tekenen
- ❖ geluidsinstallatie:
 - Drie loopmicrofoons van Bart (Gabriël, Lucifer, Jozef)
 - Handmicrofoon van Bart (voor heraut en waard)
 - Versterker van W'brd
 - Vier luidsprekerboxen (twee van W'brd, twee van Bart)
 - Cassetterecorder, bandjes
 - Voldoende snoeren

Uitnodiging

We sturen onze kinderkerkkinderen een brief. Deze komt ook prominent op de website. In de brief:

- Uitnodiging aan alle engelen van 4-11 jaar
- Verzoek om zoveel mogelijk engelenvleugels en witte kleren mee te nemen
- Liedje om alvast te oefenen
- Verwijzing naar de website (waar je het liedje al kunt horen)
- Enige oudervoorlichting over het reilen en zeilen van zo'n kerstviering
- Aankondiging van de actie voor 'Let kids smile'

Liturgieblad / ouderinstructie

Dit is een vel dubbelzijdig A4 met tenminste

- inleiding in kindertaal (afgeleid van uitnodiging & webtekst)
- liedje,
- huisregels,
- toelichting over de knutselactiviteit
- geldinzameling
- verzoek tot deelname aan opruimkwartiertje
- internetverwijzing, achtergrondinformatie over de kinderkerk.

Wellicht eraan vastgehecht of geïntegreerd:

- de tekst van een tiental alom bekende kerstliedjes

Personen / rollen / functies / attributen

rol	door wie	OK	functie	attributen, kleding
Lucifer	Bart	ja	Stelt kritische vragen, onderneemt actie	engelenornaat met grote vleugels: wit, geel, rood
Gabriël, koorleider	Willibrord	ja	voert orders uit met het volste vertrouwen, leidt engelenzang	engelenornaat met grote vleugels: wit, beige
Heraut	Jos	ja	brengt boodschap volkstelling heftig	mantel, helm, trompet, papyrusrol
Maria	Hester of Riekie	??	speelt Mariarol vrijwel mime	echte baby
Jozef	Hendrik Jan	ja	speelt sukkelige Jozef leest engelenbriefjes, biedt inzicht & bedankt	bruine pij
Waard	Wilma		jaagt M&J heftig weg	
Engelen	± 100 KKkinderen	ja	verplaatsen de hemel; brengen hemel op aarde, zingen naar de herders	witte kleren, evt hun eigen vleugels
Herders	ouders	ja	komen om te zien wat ze horen	
Ontvangstcomité ouders	Emérence, Margreet	ja, ??	Heten ouders welkom, geven aanwijzingen, reiken instructie uit	ouderinstructie
Engelbewaarders I	5 scholieren		Metten vleugels aan en wijzen de kinderen de weg naar het verhoog	120 paar vleugels
Engelbewaarders II	oudere KK-kinderen		Assisteren met wolkproductie vooraf, assisteren met labelproductie	
Kinderopvang voor begin = ... commissie	Marloes + Marlieke	ja, ja	Vangen de kinderen op op het verhoog en gaan met hen ... maken	materiaal voor
Dirigent/ceremoniemeester	Jos	ja	Slaat startkerstliedjes, opent, sluit af, bedankt, regelt opruimen	Natuurlijk Gezag
Pianist	Piet	ja	Begeleidt kerstliedjes, begeleidt nieuw kinderkerkliedje	piano
Fotografen	Jacques Mertens René Stoker	ja ??	Fotografeert uit de hand Fotografeert zonder flits met statief	Supertoestel + flits W'brd's toestel + statief
Assistent groot licht	Idzard	??	Doet kerkverlichting aan uit etc	
Koffieploeg	koffieploeg	??	Limonade, thee, koffie	

Script

Vooraf

a. Voor het binnenkomen

Flink wit licht op de engelen

Gabriël en Lucifer heten de kinderen en hun ouders al welkom in het halletje bij de voordeur.

b. Op de drempel van de kerk.

*Groot licht in hele kerk aan,
ook op verhoog.
Hemellampen blijven nog uit*

*De **engelbewaarders I** nemen de **kinderen** direct apart (linksom bij binnenkomst), meten hun vleugels aan en zoveel mogelijk witte kleren en oefenen even met vliegen. Dan begeleiden ze hen naar de hemel.*

*Het **welkomstcomité** geeft de **ouders** (rechtsom) een hand, een kort welkomstpraatje, enkele aanwijzingen en de ouderinstructie inclusief kerstliedjes..*

c. Wachten tot 19 uur precies

*Op het verhoog zijn **twee volwassenen** plus de **oudere kinderkerkkinderen (engelbewaarders II)** die de kinderen helpen met wolkproductie en -bevestiging.*

Kerstliedjes zingen
Piano begeleidt

Jos zet de ouders aan tot ongekend zingen van gouwe ouwe kerstliedjes.

d. Welkom

Jos kondigt aan dat het gaat beginnen.

*Kerklicht uit,
alle hemellampen aan,
blauw aardelicht blijft uit*

Spel zelf, deel I

Scene 1. Over het Grote Plan Gods en Gabriëls aankondiging

Lucifer komt te voorschijn vanaf opzij.

Lucifer: Ha! Goedenavond allemaal, engelen!
Zitten jullie wel prettig hier?
Ach, ik zie dat jullie Gods hemel nog hebben opgefleurd.
Schapenwolkjes, wat gezellig.
Voelt **warm** aan hè? En lekker **licht**.
Zo. Maar eh, hebben jullie Gabriël eigenlijk gezien?
Ik kan hem niet vinden.
Hij doet een beetje raar de laatste tijd.
Een beetje geheimzinnig, met een **briefje**.

En telkens die vliegoefeningen,
terwijl-ie toch helemaal niet zo'n sporter is.
Alsof hij helemaal naar de **aarde** gaat vliegen.

Uit het aardevenster klinkt het refrein van het Gloria op de blokfluit.

Gloria op blokfluiten, onzichtbaar

Dan komt Gabriël door het aardevenster naar binnen geklauterd, een heel gedoe vanwege zijn enorme vleugels. In zijn hand heeft hij een envelop.

Lucifer: Hé, Gabriël!

Gabriël: Wees gegroet, Lucifer!

Lucifer: Nou nou, '**wees gegroet**',
doe maar deftig.
Je kunt ook wel gewoon 'hallo' zeggen.

Gabriël: Oh, eh, ja, natuurlijk, Lucifer.
Maar dat komt, kijk, ik was net op een Belangrijke Missie.
In het kader van het **Grote Plan Gods**.

Lucifer: Huh? Grote Plan Gods? Ik weet van niks?

Gabriël: En ik weet van *bijna* niks.
Zo gaat dat met engelen, Lucifer.
We zijn de postbodes van God.
We brengen Gods **berichten** naar de mensen.
Maar het Grote Plan Gods, dat begrijpt alleen God zelf.

Lucifer: Jaja, vertel nou maar wat die Belangrijke Missie van je was.

Gabriël: Ik heb beneden een bericht doorgegeven.
Aan Maria, de verloofde van Jozef.
Een prachtig bericht, luister goed.
Het gaat over het Grote Plan Gods.

Gabriël opent de envelop en leest voor

<http://www.willibrordbijbel.nl/?Luc1,26-38>

Dag Maria, wees gegroet!
Jij moet wel gelukkig zijn, want God is bij je.
Je zult een kindje krijgen, een jongetje.
Je moet hem Jezus noemen
want Jezus betekent: God redt.
Hij zal een bijzondere mens worden, een koning.
En de mensen zullen hem Zoon van God noemen;
voorgoed!

Lucifer: Nou nou

Gabriël: Ja, prachtig hè? **God redt!**
De mensen hebben het zo beroerd op aarde
Ze denken alleen maar aan zichzelf,
ze haten elkaar, ze maken oorlog,
en het wordt almaar erger.
Maar nu komt het Grote Plan Gods!
God komt de mensen redden.
Niet zelf, hij stuurt een mens:
Jezus, je hebt het net zelf gehoord.

Lucifer: Eh, ja, maar Gabriël, zeg nou zelf eens,
een baby'tje?
Moet een baby'tje dat doen?
Waarom niet een machtige koning?
Of dan misschien de zoon van de koningin?
Wie is die Maria nu helemaal?

Gabriël: Dat zei ik, de verloofde van Jozef,
timmerman van beroep.

Lucifer: Timmerman? Gewoon maar een timmerman?
Enne, 'verloofde' zei je? Niet eens getrouwd?
Ik vind het maar raar hoor, dat Grote Plan Gods.

Gabriël: Lucifer, je moet vertrouwen hebben.
Het Grote Plan Gods kunnen we niet begrijpen,
maar reken maar dat het goed bedacht is.
De **messias** komt, die zo lang al wordt verwacht.

Hij kijkt op zijn horloge

Trouwens, we moeten aan het werk.
Kijk, straks gaan we allemaal vertellen hoe geweldig prachtig het Grote
Plan Gods is. En hoe doen engelen dat?
Zingen!
Ik heb hier de tekst al,
het is een boodschap in echt latijn.
En ik heb er zo ontzettend mooie noten bij bedacht.
Luister maar, en zing maar mee, engelen!

**Lied inoefenen met de kinderen
de piano begeleidt**

Scene 2. Des keizers heraut gezien en besproken

Lucifer en Gabriël besluiten dat ze wel willen weten hoe het inmiddels gaat met Maria & Jozef. Dat kindje moet toch onderhand geboren worden.

*Blauw aardlicht aan
(en blijft aan)*

Ze kijken door het gat maar er is niets te zien: ze zijn niet thuis. Misschien op het dorpsplein?

Nu moet eerst de hemel verschoven worden tot we boven het dorpsplein hangen. Alle engelen zetten zich schrap en fladderen dezelfde richting uit. Het werkt!

In het gat verschijnt de Heraut des Keizers. Maria en Jozef staan klaar om zijn bericht te horen. (Om de suggestie van hemelverplaatsing te versterken zou het mooi zijn als ze gedrieën van opzij het gat in schuiven).

De heraut blaast een intro op zijn trompet.

**Trompet: driemaal
de fameuze eerste regel uit
"Bouwen aan de vrede"**

Dan steekt hij zijn trompet weg en rolt een papyrusrol uit. Hij leest met barse, afgemeten stem voor, zeer luid, met grote pauzes tussen de regels.

Hergebruikt uit Een poort voor de koning, 2003.

Heraut: **Zijne
Generale Grootheid
Regeerder van Rome
Vorst der Volkeren
Weldoener der Wereld
Heerser van het Heelal
Keizer Augustus
beveelt:
Alle mensen van alle landen
worden ingeschreven
Zij zullen zich melden
met heel hun gezin
in de plaats van hun geboorte;
terstond.
Dat betekent: nu.
Aldus beveelt
Zijne
Generale Grootheid
Regeerder van Rome
Vorst der Volkeren
Weldoener der Wereld
Heerser van het Heelal
Keizer Augustus**

Hij rolt de rol op, speelt opnieuw de trompet (éénmaal de eerste regel), en verdwijnt.

**Trompet: éénmaal
de fameuze eerste regel uit
"Bouwen aan de vrede"**

Jozef: Tjonge, Maria, dat is nou ook wat,
we moeten naar Betlehem,
want daar ben ik geboren.

Maria: Met het kindje in mijn buik?
Het kan elk moment komen!

Jozef: De keizer beveelt het Maria,
We zullen wel moeten.

Bedrukt verdwijnen Maria en Jozef uit beeld.

Lucifer: Wat? Hoorde je dat, Lucifer?
Ze moeten helemaal naar Betlehem!
Maria met haar dikke buik,
precies als ze moet bevallen!
Dat kan toch niet waar zijn?
Is dat nou het Grote Plan Gods?

Gabriël: Eh, nou, eh, een beetje vreemd is het wel ja.
Niet echt gezond, zo, midden in de winter.
Maar het zal toch heus wel zo horen, hoor.
Laten we maar zorgen dat het straks niet verkeerd gaat,
als wij moeten gaan zingen.

**Lied inoefenen met de kinderen
de piano begeleidt**

Scene 3. Weggestuurd bij de herberg

Nu besluiten Lucifer & Gabriël dat het van belang is de H. Familie te volgen. Ze zetten koers in de richting van Betlehem, maar dat valt nog niet mee. De engelen fladderen te hard. Jozef, Maria en de Waard komen van opzij in beeld maar schuiven er even zo hard weer uit. Daarop moeten alle engelen zich omdraaien en zachtjes terugfladderen. Nu schuift het tafereel weer terug en blijft het middenin het aardvenster staan.

Jozef: Dag waard,
 Ik ben Jozef, timmerman van beroep,
 en dit is mijn verloofde, Maria.
 Kunnen we in uw herberg overnachten?

Waard: Ziet u dat bordje niet?
 VOL staat er.
 Dat betekent dat er geen plaats meer is.
 En zeker niet voor een timmerman.

Maria: Maar ik kan elk moment bevallen, waard.
 En het is akelig koud!

Waard: Ik was duidelijk genoeg: geen plaats.
 Zoek maar een schuurtje als je het koud hebt.
 En nou wegwezen jullie!

Jozef en Maria druipen af aan de linkerzijde van het aardvenster. De waard kijkt ze vergenoegd na, knikt, en stapt rechts uit beeld.

Scene 4. Lucifer komt met een plan van aanpak

Lucifer is verbijsterd

Lucifer: Wat... dat... nee toch
 Dat kan toch niet waar zijn Gabriël
 Is dat het Grote Plan Gods?
 Een kleumend baby'tje midden in de nacht in de kou?
 Niemand wil hem binnenlaten!
 Hij is ontzettend **niet welkom** bij de mensen!
 Is dat nou de **Messias**, de redder van de wereld?

Gabriël: Eh, ja, ik begrijp het ook niet meer, Lucifer.
 Zou er misschien sprake zijn van een misverstand?

Lucifer: Een misverstand?
 Falend management!
 Wanbeleid!
 Maar, weet je wat, Gabriël,
 Grote Plan Gods of niet:
 we moeten wat doen.
 NU! ACTIE!

Verder richt Lucifer zich op de kinderen

Engelen! Wij hebben het hier zo heerlijk,
warm en **licht**.
En daar beneden is het een en al ellende.
Laten we Maria en Jozef en het kindje gaan helpen.

Een stukje van onze **hemel op aarde brengen**,
naar hen toe.

Hij laat zien hoe het concreet in z'n werk gaat: pluk hemel, draadje, briefje

En vooral: we zeggen dat ze welkom zijn!

Een **briefje** eraan,
want we zijn tenslotte engelen
dus we zijn goed in briefjes.

Met je beste wensen erop,
in woorden, of een tekening,
of een mooi gedichtje,
iets waar ze wat aan hebben daar.

Onderbreking

*Groot licht in de kerk aan
blauw aardlicht kan uit*

De kinderen gaan nu aan het knutselen, bijgestaan door de ouders en engelbewaarders.

*Ondertussen wordt de hemel verbouwd: middenin komt een gat dat er uitziet als het aardvenster.
Daarin nemen Jozef en Maria, met kind, plaats. Het gat is grijs en grijs (betonnen vloer).*

*Als de kinderen hun hemelwolk af hebben, geven ze dat persoonlijk af aan Jozef en Maria. Die
verlichten en verwarmen er hun hele onderkomen mee. De kinderen gaan erom heen zitten. De
ouders gaan vooralsnog weer in hun stoelen zitten.*

*Groot licht in de kerk uit
alle hemellampen aan*

Spel zelf, deel II

Scene 5. Engelen brengen Hemel op aarde

Jozef bekijkt de kaartjes, vertelt wat hij ziet en leest er uit voor

Jozef: Maar beste engelenkinderen,
wat hebben jullie dat prachtig gedaan!
We zagen het helemaal niet meer zitten,
Maria en ik.
Gabriël had zo'n mooie boodschap,
Wees gegroet, zei hij tegen Maria,
jij moet wel gelukkig zijn,
want God is bij je.
Maar vanaf toen ging het hoe langer hoe slechter.
Eerst moesten we midden in de **winter** op reis,
toen wilde **niemand** ons onderdak geven,
en toen kwam het kindje,
uitgerekend in de **donkerste nacht**,
in een **koud schuurtje**.
We hebben hem maar in de **voerbak** gelegd,
want een bed is hier natuurlijk niet.
En geen lakens, nee, oude **doeken**.

Maar toen ineens werd het **warm** en **licht**,
en dat hebben jullie gedaan,
zoals nog nooit eerder is gebeurd.
Jezus is toch **welkom** op aarde!

Scene 6. Lucifer en Gabriël snappen het GPG

Gabriël: Lucifer, dankjewel.
Eerlijk waar,
het is goed dat je ingegrepen hebt.
Door de hulp van **iedereen** komt het goed met dit kindje.
Moet je zien hoe goed hij het heeft met al die goede wensen.
Misschien gaat hij werkelijk nog wel de **wereld redden**,
en **vrede op aarde** brengen.
En ik bleef maar **vertrouwen** op dat Grote Plan Gods...

Lucifer: Maar Gabriël, zal ik je wat zeggen...
Dat we allemaal ons best doen voor dat kindje,
dat is juist het Grote Plan Gods.
Daarom is Gods zoon geen **machtige keizer**,
maar een klein, arm en onopvallend kindje.
Want daardoor gaan de mensen om hem heen gaan aan het werk
ieder op zijn eigen manier.
En zo wordt dit kindje **de Messias**, de koning voorgoed!

Gabriël Ah, Lucifer, dus we hadden *allebei een beetje* gelijk!

Lucifer: We hadden *samen* gelijk!
Laten we het dan ook samen aan de hele wereld vertellen.
We beginnen met die herders daar!

Gabriël: Vertellen? Zingen!
We kennen niet voor niets zo'n mooi lied!

Scene 7. Het Gloria voor de herders

De engelen stellen zich nu onder leiding van Gabriël op als een professioneel Hemels Engelenkoor, richting ouders (herders). In hun midden gaan Gabriël en Lucifer gebroederlijk staan, voor zover dat lukken wil met die vleugels.

Lied: refrein door kinderen;

Couplet:
Gabriël & Lucifer tweestemmig

alles pianobegeleid

Scene 8. Ook de herders vertellen het verder

Tengevolge van de onweerstaanbare engelenzang en het schitterende hemellicht komen nu alle herders en schapen ook op het verhoog (dat wordt nog dringen in de hemel...).

Ook de heraut en de waard schuiven aan.

Jozef: Maar, maar, maar,
wat aardig dat jullie allemaal gekomen zijn!
Eerst was het een en al ellende,
toen leek het hier ineens de **hemel op aarde**,
maar nu is het nog mooier, met al die **mensen**.

En kijk, het begint al:
de waard is ook gekomen, en de heraut.
Welkom!

Zo komt het goede nieuws de hele wereld over.
Het goede nieuws van de koning van de vrede.

Misschien kunnen de mensen dat prachtige engelenlied nog eens zingen?

Dat laat Gabriël zich geen twee keer vragen. Onder zijn leiding zingen engelen en mensen eendrachtig het Gloria, in canon!

**Lied: refrein driemaal in canon
met pianobegeleiding**

Afsluiting

Jos denkt bij de afsluiting aan:

- koffie limonade
- collecte ter dekking van de onkosten
- graag helpen opruimen
- applausje voor iedereen

Achtergronden

Over de engel Lucifer

Al googelend blijkt dat de woordenwolk Venus, Helal, Morgenster, Lichtbrenger, Lucifer en Satan voornamelijk uit duizenden jaar oude misverstanden bestaat, die een eigen leven zijn gaan leiden en daarmee zelf weer fraaie betekenis en belang hebben gekregen. Met name de val van de Morgenster (Jesaja 14,12-14 <http://www.bijbel.net/wb/?js14,12-14>) gaat niet zozeer om de val van een licht-dragende engel (in de vulgaat Lucifer gedoopt), maar om een overmoedige koning van Babel. Het misverstand Lucifer is daarna nog vereenzelvigd met de Satan, die naar men zegt aanvankelijk ook zeker niet het kwaad zelve was, maar eerder een soort aanklager of tegenstander. Lucifer zou de trotse aanvoerder zijn van rebellerende engelen (de Luciferisten) die door God verstoten werden. Dat kwam de kerkvaders wel goed uit want daarmee werd een passant afgerekend met de heidense godin Venus. De naam Lichtbrenger werd nota bene ook gebruikt voor Jezus.

Dit kan allemaal aanzienlijk zorgvuldiger samengevat, maar dat gaat me hier te ver. Raadpleeg de volgende bronnen:

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Lucifer>

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Lucifer_\(Satan\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Lucifer_(Satan))

<http://de.wikipedia.org/wiki/Luzifer>

<http://www.theosofie.net/sunrise/sunrise1997/mrtapril1997/lucifer.html>

Wil je het echt spannend maken, kijk dan wat Google allemaal vindt in forums. Je vindt dan de meest wilde occulte en fundamentalistische uitspraken, van zeer wisselend niveau. Maar ook vond ik op een forum van aethernet.nl deze samenvatting:

Lucifer wordt inderdaad onterecht vereenzelvigd met “De Gevallen Engel”. Dit komt door een foute interpretatie van vers 14:12 tot 14:14 van het boek Jesaja (Oud Testament): “Hoe bent U uit de hemel neergestort Morgenster (Lucifer), zoon van de Dagenraad!” etc. In het bijbels Hebreeuws staat er Helel wat Morgenster of helderheid wil zeggen. Uit de context van de verschillende verzen in dat hoofdstuk en nog duidelijker uit de titel (De val van de koning van Babel), blijkt duidelijk dat het hier niet gaat over een Engel maar over de koning van Babel. Verder is er in het oude testament nergens spraken van gevallen engelen.

Het waren de kerkvaders die Lucifer verbonden aan Satan en hem verbonden aan de oorlog in de hemel waardoor een aantal engelen vielen. Zelfs de naam Satan lijkt niet zo’n kwade betekenis te hebben gehad in het Oude Testament. Satan is Hebreeuws voor tegenstander en lijkt eerder een taakomschrijving van een Engel te zijn geweest dan een naam voor de gevallen engel. Het beste voorbeeld hiervan vinden we in Numeri 22. Dit is het verhaal over de magiër Bileam die door een koning wordt ingehuurd om de kinderen van Israel te vervloeken. Op weg naar de plaats waar hij zijn vloek wil uitspreken wordt Bileam tegengehouden door een engel die daar staat als tegenstander (satan) (Numeri 22:22). Soortgelijk gebruik van het woord “satan” zien we in Job, de Psalmen en Zacharia. Slechts in het Nieuwe Testament wordt Satan de gevallen engel en de tegenstander van God.
